

ชื่อการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ

อุตสาหกรรมการแปรรูปผักและผลไม้ในจังหวัดเชียงใหม่
: การวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์

ผู้เขียน

นายพัฒนา ราชวงศ์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาภูมิศาสตร์

คณะกรรมการตรวจสอบการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ

อ.ดร. เสน่ห์	ญาณสาร	ประธานกรรมการ
ผศ. พรรณงาม	ชพานนท์	กรรมการ
รศ. ดร. วันเพ็ญ	สุรฤกษ์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาวเคราะห์อุตสาหกรรมการแปรรูปผักและผลไม้ในจังหวัดเชียงใหม่ : การวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์
นี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาพัฒนาการของอุตสาหกรรม 2) วิเคราะห์ลักษณะปรากฏ
ของอุตสาหกรรมเกี่ยวกับรูปแบบการผลิต และรูปแบบทางพื้นที่ และ 3) ศึกษาพฤติกรรมการณ์ตัดสินใจ
ตอบสนองต่อความเสี่ยงและความไม่แน่นอน วิธีการศึกษาใช้วิธีทางประวัติศาสตร์ และการสำรวจ
ภาคสนาม

ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระจายของโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผักผลไม้
นั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ อุตสาหกรรมผักและผลไม้กระป๋องนั้น มีความผูกพันกับแหล่งผลิต
วัตถุดิบทางการเกษตร และแหล่งแรงงานจากภาคการเกษตร ขณะที่อุตสาหกรรมหมักดองผักและผลไม้
ผูกพันกับตลาดท้องถิ่นเป็นหลัก เกี่ยวกับวัตถุดิบทางการเกษตรมีวิธีการจัดสรร 4 วิธี คือ 1) การซื้อ
จากเกษตรกรโดยตรง 2) การซื้อผ่านพ่อค้าคนกลาง 3) การเพาะปลูกในพื้นที่ของตนเอง และ
4) การส่งเสริมการเพาะปลูกด้วยวิธีเงินเชื่อ วิธีการ 2 ประการหลังนั้นเป็นการตอบสนองความเสี่ยง
และความไม่แน่นอนทางด้านปริมาณและคุณภาพ กระบวนการผลิตนั้นต้องพึ่งพาแรงงานชั่วคราวจาก
ภาคการเกษตรเป็นหลัก ด้านการตลาดแบ่งได้ 2 ประเภทคือ ตลาดท้องถิ่นสำหรับนักท่องเที่ยวของ
อุตสาหกรรมหมักดอง และการตลาดส่งออกสำหรับอุตสาหกรรมผักและผลไม้กระป๋อง การเลือกที่ตั้ง
โรงงานนั้นมีปัจจัยกำหนดประกอบด้วย ปัจจัยทางกายภาพ และเศรษฐกิจ ได้แก่ แหล่งผลิตวัตถุดิบ
ทางการเกษตร แหล่งแรงงานจากภาคการเกษตร แหล่งน้ำใช้ ราคาเช่า-ซื้อที่ดิน และปัจจัยทางการเมือง
และสังคม-จิตวิทยา ได้แก่ นโยบายท้องถิ่น และปัจจัยส่วนตัวของผู้ประกอบการ

พัฒนา ราชวงศ์. 2532. "อุตสาหกรรมการแปรรูปผักและผลไม้ในจังหวัดเชียงใหม่ : การวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์ =

Fruit and Vegetable-Processing Industry in Chiang Mai Provinc : A Geographic
Analysis." วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ช่วงเวลาที่อุตสาหกรรมแปรรูปฯ พัฒนาขึ้นมามากคือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) เป็นต้นมา แม้ว่า จะได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมเซรามิกส์และหัตถกรรมในครัวเรือนถือว่าอุตสาหกรรมนี้ได้รับการส่งเสริมน้อยกว่า จากความเชื่อมโยงต่อการพัฒนาก้าวหน้าและย้อนกลับ จึงสมควรอย่างยิ่งที่ภาครัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมประเภทนี้เพิ่มขึ้นและผลการศึกษานี้คาดว่าจะสร้างความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับลักษณะปรากฏของอุตสาหกรรมในท้องถิ่นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ต่อไป